MATEJ NANDRÁSSY

Matej Nandrássy sa narodil 8. februára 1822 v Kameňanoch. Po skončení druhej triedy lýcea v Levoči odišiel do učenia za obchodníka do Brezna. Ako obchodný pomocník sa vrátil do rodných Kamenian, ale zistil, že v takejto malej dedinke svoje schopnosti neuplatní. Začal uvažovať o Revúcej, kde pôsobila aj jeho budúca manželka, s ktorou sa 16. februára 1841 oženil. Potom sa presťahoval do Revúcej. Na námestí si otvoril obchod, v ktorom ponúkal široký sortiment tovaru.

Jeho schopnosti a záujem o verejný život sa prejavili hneď po príchode. Od 22. augusta 1841 prebral funkciu knihovníka v slovenskej evanjelickej knižnici. Stretáva sa so slovenskými národovcami, ktorých v Revúcej sústredil okolo seba Samuel Reuss, čo rozširovalo jeho obzor. Nandrássyho národné cítenie sa prejavilo aj v názve jeho záhrady – Vyšehrad. Tu sa schádzavali slovenskí národovci, ktorí svoje postrehy a dojmy zapisovali do knihy *Letopis Wissegradsky*. V roku 1848 bol zvolený za senátora. Vtedy mal len 26 rokov. O dva roky neskôr ho zvolili za mestského richtára. V tomto období spolu s ostatnými nadšencami hľadal možnosti založenia slovenskej reálky v Revúcej, čo sa však nepodarilo.

V týchto rokoch prebudoval svoj prízemný dom na poschodový a zriadil v ňom aj súkromnú poštu. Na návrh Mateja Nandrássyho mesto požiadalo Štefana Marka Daxnera, aby pomohol v Revúcej zriadiť riadnu poštu, čo sa aj uskutočnilo. Pre mesto to bol prínos, lebo pošta začala chodiť každý týždeň, a nie ako predtým iba raz za mesiac.

Nandrássy udržiaval s Daxnerom neustále písomný styk. V jednom z listov napísanom 25. mája 1861 ho Daxner informoval o júnovom zhromaždení národa slovenského v Turčianskom Svätom Martine, na ktoré ho pozval. Zároveň Nandrássyho žiadal, aby akciu propagoval tak, aby sa na nej zúčastnilo čo najviac Slovákov. Nandrássy sa na zhromaždení zúčastnil spolu s Karolom Štefančokom. Keďže nedostali poverenie od mestskej rady, na Memorandovom zhromaždení na vyhlásení *Memoranda národa slovenského* to ťažko znášali neprajníci slovenskej veci a podali na neho sťažnosť. Po prerokovaní v mestskej rade ho bez toho, aby sa mohol k sťažnosti vyjadriť, zbavili funkcie senátora. Pretože ho magistrát zbavil funkcie bez vypočutia, porušil tak prísahu, magistrát bol rozpustený. 28. januára 1862 v nových voľbách tajným hlasovaním zvolili Mateja Nandrássyho za richtára. Maďarská časť mesta sa s tým neuspokojila a Nandrássyho obviňovala ešte aj za to, že založil ústav pre siroty bez ohľadu na náboženstvo. Nakoniec pod veľkým tlakom ho pozbavili richtárstva, ale potvrdili do funkcie senátora. V júli toho istého roka bol napriek protestu farára Ľudovíta Reussa pozbavený aj funkcie cirkevného kurátora, takisto kvôli účasti v Turčianskom Svätom Martine.

Toto obdobie v živote Mateja Nandrássyho bolo už plné odhodlania pre založenie slovenského ev. a. v. gymnázia. 23. februára 1862, keď konvent ev. a. v. cirkvi v meste prijal myšlienku založenia tejto školy, pracoval už Nandrássy ako člen prípravného výboru až do úspešného konca. Pri otváraní Slovenského ev. a. v. gymnázia v Revúcej bol zvolený za miestneho dozorcu.

Zdroj: Dušan Dubovský - Revúca kolíska slovenského stredného školstva